

ÅRSRAPPORT 2018

- Foreningen for kjønns-
og seksualitetsmangfold

INNHOOLD

14

Lokal aktivitet

2018 har vært et formidabelt år for lokal aktivitet i organisasjonen. Nye aktivitetsgrupper og arrangementer flere steder i landet gjør at vi når ut til enda flere, og kan skape trygge og gode møteplasser for nye målgrupper. 2018 har også vært året for mange helt nye Pride-festivaler mange nye steder.

26

Friskmelding av BDSM, Fetisjisme og trans

Juni 2018 var en viktig måned for historiebøkene. Verdens helseorganisasjon (WHO) fulgte de nordiske landene og fjernet tre diagnoser fra den internasjonale sykdomslista. Åtte år etter at fetisjisme, transvestistisk fetisjisme og sadomasochisme ble fjernet fra psykiatriske diagnoselister i Norge følger verdenssamfunnet etter.

27

Avkriminalisering i India

Etter 157 år ble loven som kriminaliserer sex mellom to av samme kjønn endelig slått tilbake i India 6. september 2018. FRI's samarbeidspartnere feiret den etterlengtede seieren, som gir optimisme for aktivister i flere av landene som bærer på arven fra den britiske kolonitiden.

- 4 Sterkest sammen
- 6 Organisasjonen FRI
- 10 Aktiviteter, synlighet og resultater
- 26 Kjønnsmangfold

- 28 Rosa kompetanse
- 34 FRI's internasjonale arbeid
- 38 Økonomi
- 39 Inn i 2019

STERKEST SAMMEN!

Kjære alle fantastiske FRIhetsforkjempere og FRIvillige!

Dette er rapporten om alt det vi sammen har skapt i året som har gått. Bak hver eneste politiske endring, parade eller arrangement ligger et uvurderlig arbeid fra våre frivillige over hele landet. Tusen takk til deg som er medlem, frivillig eller FRI-støttespiller. Du bidrar til en mer likestilt og fargerik verden.

Ingvild
Endestad,
leder i FRI

Året startet med landsmøte i Trondheim, der nesten hundre delegater fra hele landet fikk diskutert og vedtatt vår politikk og arbeidsplan for de neste to årene. Blant sakene som skapte stort engasjement var tilgang til gode hivmedisiner, transpersoners helsetilbud, en familiepolitikk for alle typer familier og arbeidet mot sammensatt diskriminering. På landsmøtet ble også en helt nytt sentralstyre valgt.

Internasjonalt har 2018 vært et år med store seire og dessverre også store tilbakeslag. Dette ble året der våre partnere i India, etter 157 år som kriminelle, endelig kunne feire at loven som forbød sex mellom to av samme kjønn ble fjernet. Det har også gitt håp til de som kjemper mot tilsvarende lover i andre land. Kampen for avkriminalisering av homoseksualitet er

i gang i Kenya, og forhåpentligvis vil vi kunne feire med kenyanske skeive i året som kommer. 2018 ble også det året da Verdens Helseorganisasjon (WHO) endelig fjernet transseksualisme, bdsm og fetisjisme fra listen over psykiatriske diagnoser. Med det slo WHO fast det vi har ment så lenge: Samtykkende seksualitet og kjønns mangfold har ingenting i psykiatrien å gjøre.

Dessverre har vi i år som i fjor sett fremvekst av høyreekstremisme i Europa, og økt hat mot minoriteter, I Tanzania har myndighetspersoner manet til massearrest av antatt homofile, og i land som Malaysia og Indonesia har myndighetene fengslet og straffet personer for homoseksualitet. Den homofiendtlige Bolsonaro ble valgt til president i Brasil. Statsledere som Bolsonaro, USAs Donald Trump, Russlands Vladimir Putin i Russland gjør situasjonen for lhbt-personer og våre rettigheter langt vanskeligere. Den

politiske situasjonen krever at vi jobber tettere sammen med lhbt-organisasjoner, menneskerettighetsforkjempere og kvinnesaksforkjempere verden over i årene som kommer. Våre kamper henger sammen, og sammen er vi sterke.

I år fikk vi vist hvor sterke vi kan være når vi står sammen. Siden vi i april i fjor fikk høre om hvordan lhbt-personer ble forfulgt, fengslet og torturert i den russiske republikken Tsjetsjenia, har vi jobbet sammen med organisasjoner og myndigheter i flere land for å stoppe overgrepene. Sammen med 15 andre europeiske land har Norge krevd at den såkalte «Moskvamekanismen» igangsettes. Dette betød at vi den 20. desember fikk en rapport fra Organisasjonen for Sikkerhet og Samarbeid i Europa (OSSE) som bekrefter de funnene uavhengige journalister, lhbt-organisasjoner og andre menneskerettighetsaktører allerede har gjort. I rapporten slås det fast at tsjetsjenske sikkerhetsstyrker siden desember 2016 har utsatt lhbt personer for tilfeldig arrest, tortur, forsvinninger og utenomrettslige henrettelser. I få dette bekreftet i en uavhengig granskning er forhåpentligvis første steg mot å straffeforfølge de ansvarlige, og ikke minst en viktig anerkjennelse av ofrenes historier.

Også her i Norge har det skjedd store ting i år. Rosa kompetanse har holdt 210 foredrag for lærere, barnehagelærere, leger, psykologer, barnevernsansatte og politi. Dette arbeidet gjør at mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet i større grad blir møtt med kunnskap i møte

med det offentlige Norge. På denne måten bidrar arbeidet med Rosa kompetanse til at flere av oss kan leve trygge, frie og gode liv som de vi er, der vi bor.

Lokale aktiviteter, møteplasser og Pride-markeringer er enormt viktige bidrag til gode liv over hele landet. Og i år har det virkelig vært over hele landet. Tidligere måtte man reise til byen for å være med på Pride, men i år har folk kunnet gå i parader i blant annet Ørsta/Volda, Gjesdal, Harstad, Stord og Brummundal. Ikke bare er det viktig for hver enkelt av oss å kunne delta åpent og fritt der vi bor, det er også viktig å kunne se hvor mye støtte og mangfold som finnes i våre lokalsamfunn. Men selv om Pride er viktig er det bare en gang i året, og vi trenger å kunne leve fritt og åpent alle de andre dagene også. Våre fylkeslag sørger for å minne lokalpolitikere på ansvaret de har for hele mangfoldet i lokalbefolkninga, og for å arrangere trygge møteplasser som kafétreff, eldretreff, familietreff, fjellturer, treningsaktiviteter, fest og debatt gjennom hele året - over hele landet.

Jeg håper du blir inspirert av å lese denne rapporten. Og at du ser hvor viktig ditt bidrag er for en fremtid der vi alle kan leve fritt og trygt, uansett hvem vi er eller hvem vi forelsker oss i.

Takk for at du er medlem i FRI.
Takk for i år!

- Ingvild Endestad

ORGANISASJON

FRI skal være en premissleverandør på kjønn- og seksualitetsmangfold i samfunnsdebatten, og har et mål om at alle skal få leve fritt og trygt som den de er, med den de vil, uansett hvor de bor.

FRI's formål og historie

Våre tillitsvalgte skaper trygge og gode møteplasser for medlemmer over hele landet. FRI er en demokratisk styrt organisasjon hvor det øverste organet er landsmøtet som avholdes annet hvert år. I 2018 ble landsmøtet avholdt 25.-27. mai i Trondheim.

Mellom landsmøtene er det landsstyret og sentralstyret som har ansvaret for å gjennomføre arbeidsprogrammet vedtatt på landsmøtet. I den daglige driften er det organisasjonens leder som sammen med sekretariatet følger opp vedtak fattet i sentralstyret og landsstyret.

Medlemmer

FRI er en demokratisk organisasjon som til enhver tid styres av medlemmene som bruker stemmeretten sin og engasjerer seg. Gjennom fylkeslagenes årsmøter og medlemsmøter kan medlemmene bestemme aktivitetene og den politisk virksomheten i sitt fylkeslag, eller foreslå saker til landsstyret eller landsmøtet.

Medlemmer er fundamentet i organisasjonen, og i 2018 har vi fokusert på hvordan vi kan beholde eksisterende medlemmer. Flere fylkeslag har ønsket et bedre medlems- og gjenbetalingssystem. I 2018 har vi derfor innført gjenbetaling av faktura gjennom Vipps, og vi forventer en større gjenbetalingsprosent som følge av dette. I 2019 planlegger vi et større fokus på å rekruttere nye medlemmer, og har blant annet hatt et møte med kommunikasjonsbyrået NORD DDB for å drøfte ideer til vervekampanjer og kommunikasjon rettet mot potensielle medlemmer.

På landsmøtet 2019 ble det vedtatt at man skulle opprette "FRI-støttespiller" som et konsept for de som ønsker å støtte FRI sitt arbeid økonomisk, uten å være medlem. Både bedrifter og enkeltpersoner kan bli FRI-støttespillere. I desember 2018 startet vi så smått rekrutteringen gjennom en julegave-fane på nettsiden. Midler fra støttespillere er ment å sikre FRI frie inntekter som gjør at vi kan bruke ressurser der vi ser det er nødvendig, og på sikt bygge organisasjonen gjennom bedre oppfølging av fylkeslagenes arbeid.

Barne- og likestillingsministeren åpnet FRI sitt landsmøte

Landsmøte og nye styrende dokumenter

Landsmøtet er FRI's øverste organ og vårt største politiske verksted. Annethvert år samles delegater fra hele Norge for å diskutere politikk og velge organisasjonens ledelse. 2018 ble landsmøtet avholdt i Trondheim med FRI Midt-Norge som arrangør. Gjennom planlegging og gjennomføring av større arrangement får fylkeslagene styrket sin kompetanse, og styre og sekretariat får mulighet til å bli bedre kjent med lokale tillitsvalgte og aktivitetene de skaper. Landsmøtet ble åpnet av Barne- og likestillingsminister Linda Hofstad Helleland.

Å bryte med normene for kjønn og seksualitet får ulike konsekvenser ut fra hvor i landet du bor. Derfor er det helt nødvendig at vi har lokale tillitsvalgte som sitter både med den generelle kompetansen om vårt felt, og som evner å oversette denne til lokal kontekst. Landsmøtet er en

unik mulighet til å dele lokale erfaringer og skape en felles nasjonal politikk på grunnlag av disse.

I 2018 vedtok Landsmøtet et helt ny og omfattende politisk plattform (LENKE) som gir et godt grunnlag for å styre organisasjonen rundt det som er viktigst for vår målgruppe. Landsmøtet vedtok også et arbeidsprogram (LENKE) som sier at de prioriterte sakene i landsmøteperioden skal være å styrke helsetilbudet til transpersoner, å fremme en familiepolitikk som rommer hele familiemangfoldet, og å styrke arbeidet mot sammensatt diskriminering og rasisme. Landsmøtet vedtok totalt tre resolusjoner: én om [tilgang til gode hivmedisiner](#), én om [transpersoners rett til gode helsetjenester](#) og én om å øke presset for å [stanse forfølgelsen av lhbt-personer i Tsjetsjenia](#).

På Landsmøtet ble Ingvild Endestad gjenvalgt til leder, og fikk med seg Halvor Frihagen som politisk nestleder og Elias Halvorsrud som organisatorisk nestleder. Frihagen er advokat med spesialisering på asylsaker, og kommer fra vervet som direktevalgt i FRI's landsstyre. Elias Halvorsrud er utdannet innenfor sosialt arbeid og har tidligere vært leder av FRI's ungdomsorganisasjon Skeiv Ungdom. Sammen med Bente Jørgensen, Bjørn-Andre Widvey, Egil Bye, Elisabeth Engebretsen, Daniel Bøhn Rayner, Linda W. Olsen, Martine Hammervold Austinat og leder i Skeiv Ungdom, Marthe Øvrums, utgjør de FRI's sentralstyre i perioden 2018-2019. Sentralstyret har en god bredde i faglig bakgrunn, erfaring, alder, kjønn og identitet.

Landsstyret

Landsstyret er den øverste politiske beslutningsmyndigheten i FRI i periodene mellom landsmøtene, og består av fylkeslagenes ledere samt fire direktevalgte med personlige vara. På landsmøtet 2018 ble Silje-Håvard Bolstad, Raymond Øvstegård, Stein Wollf Frydelund og Jostein Strand valgt inn som direktevalgte til landsstyret.

Landsstyret besluttet i 2017 å gå til innkjøp av videokonferanseutstyr for å kunne møtes virtuelt ved behov, og spare utgifter til møtevirksomhet. Landsstyret har gjennomført fire møter i 2018. Av disse har to vært avholdt som videokonferanse, og to som fysiske møter i Stavanger og i Oslo.

Sentralstyret

Sentralstyret er den daglige politiske ledelsen i organisasjonen. Sentralstyrets leder er også leder av landsstyret og er frikjøpt. Sentralstyret 2016-2018 har hatt tre møter i 2018, og det nyvalgte sentralstyret gjennomført seks møter.

Sentralstyret har fordelt oppgaver og særskilte arbeidsområder mellom seg. Én gruppe i sentralstyret jobber spesielt med kontakt og oppfølging av fylkeslagene for å sikre god kontakt ut til de lokalt tillitsvalgte og aktiviteter ute i fylkene.

Utvalg

Etter at stadig flere fylkeslag, medlemmer og andre initiativtakere har satt igang lokale Pride-festivaler rundt om i landet, besluttet landsstyret å opprette et eget Pride-utvalg for å kvalitetssikre og koordinere organisasjonens arbeid med Pride. Utvalgets sammensetning og mandat har blitt behandlet på de tre første landsstyremøtene i 2018. Utvalgets leder og FRI's Pride-koordinator er Åsmund Forbech Holst, og Bente Jørgensen fra sentralstyret fungerer som utvalgets sekretær.

På det siste landsstyremøtet i 2018 ble det også besluttet å opprette en arbeidsgruppe for å forberede FRI på fylkesreformen som vi tre i kraft 1. januar 2020. Denne gruppen konstitueres og begynner sitt arbeid etter første landsstyremøte i 2019.

Sekretariat

FRI har i perioden hatt cirka 15 ansatte fordelt på avdelingene drift, Rosa kompetanse og FRI's internasjonale avdeling.

Samarbeidspartnere

Samarbeid med andre aktører om spørsmål knyttet til seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er helt avgjørende for FRI sitt arbeid, og vi har også et omfattende samarbeid med aktører på likestillings-, antidiskriminering- og menneskerettighetsfeltet. Noen av våre samarbeid er formalisert gjennom medlemskap eller felles prosjekter, mens andre oppstår som resultat av arbeid med konkrete saker eller kampanjer. I 2018 har vi blant annet samarbeidet, formelt eller uformelt, med blant annet LDOs brukerutvalg, Amnesty International Norge, Redd Barna, HIV Norge, Frivillighet Norge, Skeivt arkiv, Skeiv verden, Skeiv ungdom, Foreningen for transpersoner Norge, Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens, Den norske Helsingforskomite, Sex og Samfunn, Sex og politikk, Rådet for psykisk helse, Unge funksjonshemmede, Uloba, Norges Handikapforbund, KUN, Kirkens Bymisjon og mange flere. I tillegg har vi samarbeidet med DDB Nord om utvikling og gjennomføring av vår Pride-kampanje.

FRI's ulike Rosa kompetanse-tiltak har også fortsatt sine formelle samarbeid med NSF, Psykologforeningen, Landsgruppen av Helsesøstre NSF, FO, Jordmorforbundet, Den norske legeförening, Utdanningsforbundet, Elevorganisasjonen, FUB, FUG, Fagforbundet, Pedagogstudentene, PBL, KUN, Skolelederforbundet og Politiets fellesforbund.

Aktivitetsfondet

FRI har et eget fond som skal stimulere til grasrotaktivitet rundt omkring i landet. Fondets inntekter er i hovedsak midler fra fylkeslag som av ulike grunner ikke har brukt opp årets midler, samt innsamlede

midler fra private givere. Vi ser at aktivitetsfondet bidrar til å senke terskelen for aktiviteter i distriktene og stimulere til arbeid i områder med få ressurser. I 2018 har aktivitetsfondet gitt støtte til blant annet gjennomføring av appeller og konsert etter paraden under Trondheim Pride, Kunstutstillingen Skamløs i Arendal og i Kristiansand, kinovisning under Pride-dag i Lakselv, etablering av Pride Innlandet og seminardeltakelse for kvinnekoret Saphonia i Hordaland. I 2018 har antall søknader til aktivitetsfondet vært rekordhøyt, og dessverre har ikke FRI hatt mulighet til å innvilge alle. Vi har i de fleste tilfeller bistått søkere med alternative finansieringskilder eller løst utfordringene på andre måter.

Det internasjonale Solidaritetsfondet

FRI samler inn penger til solidaritetsarbeid verden over. Innsamlingen skjer på frivillig basis, og 100% av innsamlede midler går uavkortet fra giver til mottaker.

I 2018 har FRI's internasjonale arbeid fått drahjelp av Bamseklubben og Bamsescenen, som i løpet av Oslo Pride samlet inn over 20 000 kroner til avkriminaliseringsarbeid i Kenya. I tillegg har utestedet Jæger, Pride House, årets Pride-artist Tom Hugo og mange andre samlet inn over 30 000.

De innsamlede pengene har vært avgjørende for at FRI har kunnet samarbeide med Kenyas lhbt-bevegelse for å fjerne loven som forbyr sex mellom to av samme kjønn. Leder for Kenyas lhbt-bevegelse, Lorna Dias, takker alle som har bidratt:

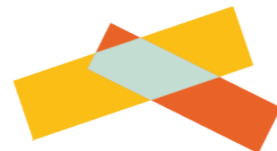
“Takk for solidariteten! Vi er utrolig glade for at dere står sammen med oss. Vi har gått til sak mot staten for å fjerne sodomi-loven og vi venter fortsatt på svar - som vi virkelig håper vil være positivt! På vegne av alle oss i lhbt-miljøet i Kenya: Asante sana!”

Regnbuedagene i Bergen, Petronelle Halvorsen

AKTIVITETER, SYNLIGHET OG RESULTATER

FRI har både nasjonalt og lokalt markert seg i mange saker som er viktige for våre medlemmer og vår målgruppe. Samtidig som politisk arbeid og synlighet er viktig for å få gjennomslag, er lokallagenes arbeid med å skape trygge og gode møteplasser selve kjernen i FRI som organisasjon.

Politisk arbeid og synlighet

Gjennom året har FRI markert seg på mange saksområder. I tillegg til det langsiktige strategiske arbeidet med arbeidsprogrammet, har organisasjonen vært synlig og sagt ifra i flere enkeltsaker som har berørt vår målgruppe.

I begynnelsen av året ble vi kontaktet av elevrådet ved Gjennestad videregående skole, etter at rektoren deres hadde sett seg nødt til å si opp jobben fordi han var homofil. Homofilt samliv var i følge skoleeier Normisjons verdidokument ikke en akseptabel samlivsform for deres ansatte. FRI løftet denne saken gjennom flere medieoppslag blant annet i flere NRK kanaler. Videre sendte vi et brev til Utdanningsdirektoratet og ba dem gjennomgå skolens praksis opp mot gjeldende lovverk. Vi har ved utgangen av året enda ikke mottatt tilfredsstillende svar fra direktoratet, og vil følge saken videre inn i 2019.

I løpet av året har det også vært viktig for oss å formidle det viktige arbeidet til våre partnerorganisasjoner rundt om i verden. Vi har fulgt arbeidet mot avkriminalisering i Kenya nøye gjennom året, og publisert flere nyhets saker om temaet. Mot utgangen av 2018 ble situasjonen for lhbt-personer i Tanzania kritisk, etter at guvernøren i

Dar es Salaam oppfordret til heksejakt på homofile. Vi var raskt ute med å formidle nyheten til norske medier. Videre fulgte en debatt der vi frarådet bistandskutt, men oppfordret norske misjonsorganisasjoner og andre med kontakter med religiøse ledere i Tanzania til å agere.

Vårt arbeid med å bedre helsetilbudet til transpersoner har også vært en betydelig del av vår synlighet i år. Spesielt fikk vår demonstrasjon for et bedre helsetilbud utenfor Stortinget 18. april bred medieoppmerksomhet. Høsten 2018 deltok vi også som partshjelp i en retts sak om kompensasjon for transpersoner som har blitt utsatt for tvungen kastrering. I kapittelet om kjønns mangfold kan du lese mer om aksjonen og vårt øvrige arbeid for transpersoners rettigheter.

Pride har som vanlig generert mye oppmerksomhet og synlighet for FRI. I år har vi spesielt løftet frem vår familiepolitikk i kommunikasjonen rundt Pride.

I tillegg til den positive oppmerksomheten initiert av oss, genererer motstand mot Pride, også en del oppmerksomhet. I år har dette vært spesielt synlig i forbindelse med oppblomstringen av mange lokale festivaler på mindre steder.

Avkriminalisering av homoseksualitet i India og Barents Pride, som du kan lese mer om lengre ut i rapporten, må trekkes frem som to svært positive hendelser som har fått mye medieomtale i 2018.

Pride og kampanjen

“en vei å gå”

Fjorårets kampanje “gå for meg” fikk rekordstor oppslutning og enorm oppmerksomhet. FRI som avsender og eier av Pride-festivalene ble også tydeliggjort i 2017, og mange som ikke tidligere hadde kjent til organisasjonen, gjorde det via Pride. I 2018 valgte Landsstyret “familie” som overordnet tema for alle FRIs Pride-festivaler, og det ble viktig for oss at familietemaet skulle brukes til å løfte den politiske siden av Pride, og belyse de politiske kampene som gjenstår før våre familier er likestilt med majoritetens.

For første gang ble det laget en nasjonal temaguide for å hjelpe alle Pride-festivalene å løfte temaet inn i sitt arbeid med festivalene. Dette ble også utgangspunktet for arbeidet med det som etter hvert skulle bli den felles kampanjen for Pride 2018.

Målet for årets kampanje var at deltakerne skulle få kjennskap til FRIs familiepolitikk og de utfordringene som finnes for mange norske familier som bryter normene i dag. Kommunikasjonsbyrået NORD DDB sto for kampanjeutviklingen.

Vi valgte ut fem konkrete områder: normbrytende barn, frivillig barnefrie voksne, normbrytende (barne)familier, familieinnvandring og den “valgte familien” for skeive seniorer. Disse områdene ble presentert på nettsiden enveiågå.no. Overskrifter som kommuniserte typiske fordomsfulle eller ignorante utsagn, for eksempel “Tøffe gutter bruker ikke kjole”, inviterte brukerne inn til en kort tekst om kjønnskreative barn, og hvordan omgivelsene er avgjørende for om disse får det fint med seg selv og egen identitet. Etter å ha lest de korte tekstene om de fem saksområdene bidro publikum til å fargelegge et Norgeskart, som illustrerte kunnskapsøkningen om de aktuelle saksområdene.

I tillegg ble det blant annet laget en kort video der en håndfull norske medieprofiler fortalte om hvilke av sakene de synes var viktige, og sendte folk til nettsiden.

Kampanjeuttrykket utgjorde også en rød tråd mellom de ulike festivalene, med et svært gjenkjennelig design, påstander og slagord.

Familietemaet fungerte godt som overordnet tema for Pride-festivalene, og den visuelle rammen var vellykket. Det genererte spennende debatter, kulturarrangementer og annet innhold. Det at vi valgte en langt mer politisk profil for Pride-kommunikasjonen ble også synlig i motstanden vi har møtt i blant annet leserbrev og andre utspill i media.

De provoserende påstandene, som var ment til å vekke interesse og skape rom for en opplysende samtale har fått delte tilbakemeldinger. Flere har ment at denne måten å kommunisere på ligger for nære mange av de holdningene de faktisk møter i dagliglivet, og at ironien eller provokasjonen ikke når frem. I tillegg kan det ha vært for langt fra påstand til faktisk opplysning, noe som gjør at påstandene og slagordene blir stående uten problematisering og refleksjon. Dette er tilbakemeldinger som er viktige i arbeidet med neste års kampanje.

Lokal aktivitet

2018 har vært et formidabelt år for lokal aktivitet i organisasjonen. Nye aktivitetsgrupper og arrangementer flere steder i landet gjør at vi når ut til enda flere, og kan skape trygge og gode møteplasser for nye målgrupper. 2018 har også vært året for mange helt nye Pride-festivaler mange nye steder.

Vinjepride 2018, FRI Innlandet // Foto: Stine Pettersbakken

Materiell fra aksjon i Oslo og Bergen 18. april 2018

Aasmund Robert Vik og Klaus Bøckman er to sentrale frivillige i FRI OAs seniorarbeid

Politisk og holdningsskapende arbeid

Fylkeslagene til FRI er premissleverandør for hvordan fylker og kommuner jobber med lhbt-spørsmål. De siste årene har det å få på plass lhbt-handlingsplaner vært et viktig fokus for fylkeslag flere steder i landet, og mange av lagene spiller en viktig rolle både for å følge opp og være en utøvende del av de lokale planene.

I Oslo sitter fylkeslagsleder som fast representant i det nyopprettede rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold, og setter både agendaen og bidrar inn i kommunens arbeid på området. FRI Oslo og Akershus (OA) har også et omfattende kompetansehevingsprosjekt, forankret i handlingsplanen for Oslo kommune, "Skeiv kunnskap". Her tilbyr FRI OA alle Oslo kommunes virksomheter tilgang til et helhetlig, gratis og faglig tungt kunnskaps- og undervisningstilbud.

I Telemark merker fylkeslaget stadig større interesse fra lokale politikere, og har det siste året hatt flere møter om handlingsplanen mot diskriminering i Skien kommune. Videre har fylkeslaget gjennomført kompetanseheving for alle som jobber i offentlige utdanningsinstitusjoner i Telemark.

Fylkeslaget FRI Innlandet har med sine nye handlingsplaner for bedre inkludering av lhbt-personer i Hadelandskommunene kommet et langt stykke på vei i arbeidet for handlingsplaner som skal omfatte det nye storfylket Innlandet. Fylkeslaget FRI Bergen og Hordaland har bidratt som høringsinstans for nye planer i perioden, blant annet en omfattende plan for bedre seksualundervisning i kommunen, "Plan

for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsundervisning og Handlingsplan for selvmordsforebygging". I tillegg til dette har FRI Bergen og Hordaland hatt mer enn 60 informasjonsoppdrag om kjønns- og seksualitetsmangfold, for blant annet for ungdom- og skoleelever, ansatte i skolen, ansatte i kommunen og fylkeskommunen, lege- og sykepleierstudenter og andre yrkesgrupper og organisasjoner.

Dette er noen eksempler på hvordan fylkeslagene våre, gjennom politiske samarbeid og viktig informasjonsarbeid, bidrar til at personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan møtes på en god måte der de bor.

Aktiviteter og synlighet

Samtidig som mange av fylkeslagene jobber direkte opp mot politikere og andre beslutningstakere, er mange av arrangementene til fylkeslagene et viktig bidrag til holdningsendring. For eksempel er det helt tydelig at Pride og de samtalene som oppstår rundt festivalene engasjerer langt flere enn vår primærmålgruppe, deriblant politikere og andre viktige aktører i lokalsamfunnene.

Mange nye Pride-festivaler!

2018 har vært et år med enorm tilvekst av og interesse for nye Pride-festivaler. Oslo Pride, som eies og arrangeres av FRI Oslo og Akershus, er vårt desidert største arrangement, som inkluderer over 300 enkeltarrangementer. I år hadde festivalen totalt 135 000 besøkende i løpet av de ti dagene festivalen varte. Paraden med 45 000 deltagere og et anslått publikumstall på 250 000 mennesker satte ny rekord i år - igjen. Rundt 60 helårsfrivillige samt 300 driftsfrivillige er med på skape Norges største feiring av skeiv kjærlighet og mangfold i hovedstaden.

Både Regnbuedagene i Bergen og Trondheim Pride hadde nok et år med større program, flere besøkende og økt interesse. I Bergen fikk den splitter nye Pride-parken på Festplassen 15 000 besøkende over tre dager, med strålende sol, konserter, debatter og et bredt spekter av andre arrangementer.

Stavanger på Skeivå kunne i år markere sitt

Telemark Pride på besøk i Oslo

Historiens første Pride Innlandet i Brumunddal!

20-års jubileum. Statsministeren ledet den rekordstore paraden sammen med ordfører Christine Sagen Helgø. I tillegg har fylkeslaget vårt i Rogaland vært med å arrangere den helt nye Gjesdal på Skeivå som er en av de mange festivalene som har oppstått i mindre byer og tettsteder i 2018. Bygdepride i Ørsta og Volda var først ute, og inspirerte ildsjeler i bygd og by over hele landet. På Innlandet fikk man for første gang Pride-festivaler, først med Pride Innlandet i Brumunddal, fulgt av Hadeland Pride, Vinjepride og Hamar Pride. Telemark, som i 2017 arrangerte Pride Marsj til Gaustadtoppen, utvidet i år til festivalen Telemark Pride og samlet folk i grenlandsfylkene til mangfoldsfeiring. Vestfold fikk sin helt egne Færder Pride. Skeive Sørlandsdager fikk i år selskap av Lillesand Pride, og skapte som alltid liv og røre i Agderfylkene. I Midt-Norge ble det i år, i tillegg til Trondheim Pride, markeringer både i Ålesund og på Inderøya. Tromsø Arctic Pride avsluttet i år Pride-sesongen med et ambisiøst program med stor bredde i både det politiske og kulturelle innholdet. I tillegg til Tromsø har Bodø Pride, Harstad Pride og Barents Pride engasjert medlemmer og andre i de tre nordligste fylkene.

Mange av festivalene er det FRI som arrangerer. I andre festivaler er vi samarbeidspartnere, mens noen arrangeres helt utenfor FRI-regi. Det er gledelig at så mange ønsker å arrangere festivaler i sine lokalsamfunn. Samtidig er vi opptatt

av at festivaler der vi er avsendere skal oppfylle visse krav. Blant annet til å ha en tydelig antirasistisk profil, et politisk innhold og en lokal tilknytning. Derfor har Pride-utvalget i FRI utviklet retningslinjer til festivaler som ønsker å slutte seg til vår Pride-paraply, og kommer til å systematisere dette videre inn i 2019.

Lokal motstand

Med økt synlighet har vi også møtt økt motstand. I lokalaviser over hele landet har det vært leserbrev på trykk der avsenderne mistenkeliggjør Pride-arrangementene, maler skremselsbilder av FRI og forsøker å skremme folk fra å flagge med regnbueflagg. Heldigvis har våre fylkeslag god evne til å svare saklig og godt på denne typen anklager, og det er rimelig å anta at vi kommer godt ut av slike mediesaker. I Telemark ble motstanden også fysisk tydelig, da det ble arrangert en demonstrasjon mot homofili av Verdi-partiet under Telemark Pride, og i forkant av Bygdepride i Ørstad Volda ble det arrangert en «Jesus-marsj» som en motmarkering. Motdemonstranter har også dukket opp flere andre steder i landet, noe som nettopp understreker viktigheten av Pride-markeringer, også på små steder. Videre er det helt nødvendig med et godt samarbeid med politiet over hele landet, for å sørge for at alle kan føle seg trygge på våre arrangementer.

Tur- og friluftsgupper er populære medlemstilbud over hele landet! Her to bilder fra den nyoppstartede gruppa i Rogaland (t.v) og et fra godt etablerte FRI.luft i Bergen

Fra toppturer til vaffel og vin

Ikke bare under Pride, men også gjennom resten av året står mange av våre frivillige og tillitsvalgte på for å skape trygge og gode møteplasser. Stadig nye aktiviteter og initiativ gjør at enda flere kan finne fellesskap og kjenne tilhørighet. Mange av aktivitetene drives av stabile aktivitetsgrupper, som har holdt på i flere år. I Oslo og Akershus, som er FRIs største fylkeslag, kan medlemmene velge mellom mer enn 1000 arrangementer i året! I FRI Midt-Norge har opprettelsen av aktivitetsgrupper i Innherred og Ålesund bidratt til økt aktivitet også utenfor Trondheim.

I resten av landet er det også en økning i både antall og bredde i aktivitetstilbudet.

I Stavanger feiret Late Bloomer Ladies, en gruppe for skeive kvinner som har kommet ut sent i livet, sitt syvårsjubileum i år. Dette er et eksempel på en aktivitetsgruppe og nettverk som finnes mange steder i landet,

og som er svært viktig for målgruppen. I Bergen har gruppen i løpet av året fått henvendelser fra menn i en lignende situasjon, og jobber nå mot et tilbud også til denne gruppen.

Cafétreff er et godt eksempel på lavterskeltilbud mange steder i landet. FRI Vestfold har i mange år hatt kafeen «Don't tell mama» i Tønsberg, som etter noen år med lite aktivitet og besøk, har fått på plass mer stabile treff og flere besøkende. Fylkeslaget i Vestfold har derfor i høst utvidet og begynt oppstarten av et lignende tilbud i Horten. Også i FRI Innlandet, som er et av de nyeste lagene våre, har det vært enorm oppblomstring i aktivitet. Kafétreff, egne studenttreff og Skeiv Aften på Hamar er noen av lavterskelaktivitetene som endelig er kommet på plass i byene rundt Mjøsa.

Tur- og friluftaktiviteter er også

populært mange steder i landet. På Innlandet gir Turgruppa aktivitetstilbud til medlemmene gjennom hele året, og har blant annet arrangert aktivitetsdager i samarbeid med Regnbuefamilie-gruppa. I Bergen sørger gruppa FRI.luft for tur- og treningsaktiviteter gjennom hele året. Rogaland har også fått på plass en helt ny turgruppe som har hatt aktiviteter på slutten av 2018.

Mange av arrangementene og aktivitetene er først og fremst gode sosiale arenaer, og tilbudene strekker seg fra kinobesøk og Grand Prix-fester, til kor og idrettsklubber. Samtidig har flere arrangementer et faglig innhold som for eksempel foredrag og debatter. I Telemark var FRI nødt til å sette opp to «ekstraforedrag», på grunn av den store pågangen på Robin Bratlies TRANSforming-foredrag, og til sammen fikk mer enn 300 gjester gleden av å høre foredraget. FRI Vestfold deltok i Tønsberg og Færders menneskebibliotek og svarte på spørsmål rundt trans/LHBTIQ-spørsmål. I Oslo ble det arrangert en debatt om kvinner som har sex med kvinner, og laget har gjennom året mange andre gode eksempler på faglige, men lettbeinte aktiviteter for medlemmene. Et annet godt eksempel er Oslos "Open mic night" der FRI inviterte folk til å dele sin komme-ut-historie foran et publikum i en uformell setting. Aksjoner, filmvisninger, markering av merkedager, som for eksempel verdensdagen for psykisk helse og verdens aidsdag, er andre eksempler på aktiviteter med både et faglig og sosialt aspekt

Stadig flere fylkeslag arrangerer også aktiviteter rettet mot personer som bryter med normer for kjønn. Transkafé er et godt eksempel på et lavterskeltilbud der transpersoner kan møtes og utveksle erfaringer og finne fellesskap med hverandre. I Oslo er dette et fast tilbud hver måned. I løpet av året har også Bergen fått på plass et lignende tilbud i samarbeid med Skeiv Verden og Skeiv Ungdom. I Trondheim, Stavanger og Kristiansand har det i 2018 vært arrangert flere cafétreff for folk som bryter med kjønnsnormene. Dette er arenaer vi vet gir viktige pusterom og positive opplevelser for målgruppen.

Aktivitetsgruppen VisiBle som jobber med synliggjøring og aktivitet for og av personer som identifiserer seg under bi+ paraplyen, har vært aktive både i Oslo og i Trondheim, og tilbyr viktig aktivitet og synlighet for en gruppe som i noen sammenhenger kan bli usynliggjort eller glemt.

Arbeidet for skeive eldre har blitt et satsningsområde for flere fylkeslag. Her har først og fremst FRI Oslo og Akershus sitt nybrottsarbeid vært til inspirasjon for flere. I 2018 har vi holdt kurs for mer enn 56 forskjellige virksomheter, i tillegg til deltagelse på konferanser og debatter. Dette er arbeidet som gjør at vi stadig når ut til fler, og fylkeslaget har nå en avtale om kompetanseheving av hele hjemmetjenesten i en av Oslos bydeler. I tillegg holder vi både månedlige senioretreff på Kampen omsorg + og har egne seniorgrupper som møtes til vin og vaffel på kontorene i Oslo. I 2018 har også Bergen fått på plass et sosialt tilbud for skeive over 50 år. Det første møtet ble arrangert i oktober, med svært godt oppmøte.

I Rogaland har fylkeslaget sammen med Kirkens Bymisjon planer om å starte opp et lignende tilbud til skeive seniorer i 2019.

Alt dette er kun en håndfull av de aktivitetene og tilbudene som finnes rundt om i landet. Aktivitetsnivået er så høyt og tilbudene som finnes er etter hvert blitt så mange, at det er umulig å gi alle plass i denne rapporten. Samtidig er det flere steder i landet som ønsker aktivitet der vi ikke har ressurser til å følge opp. Vi er glad for økt etterspørsel, men synes det er synd at vi ikke har mulighet til å følge opp lokale initiativ der det trengs aller mest. Derfor jobber vi med å få på plass ressurser til bedre organisatorisk oppfølging.

FRI innlandet på besøk hos KFUK/KFUM-speiderleir

Arrangementsbilde Skeiv debatt 4, 2018

Skeiv debatt

I 2018 har vi arrangert fem debatter under fanen "Skeiv debatt". Alle har vært godt besøkt og har i tillegg blitt streamet, så de har nådd flere også utenfor Oslo. Debattene er mer eller mindre uformelle samtaler om politikk, dagligliv og temaer som angår skeive. De tre første debattene hadde familietema, som frivillig barnefri, reproduksjon og familiepolitikk. Sistnevnte

var åpningsdebatten under Oslo Pride, og politikere fra begge sider møttes for å diskutere skeiv familiepolitikk i Pride House-teltet på Youngstorget. I høsthalvåret arrangerte vi debatten "Sexspertene svarer" der vi diskuterte intime spørsmål om sex og samliv, og "Gode svar på dumme spørsmål": et verbalt selvforsvarskurs.

Foto: Reidar Engesbak

Barents Pride

For andre gang i historien arrangerte vi en norsk-russisk Pride i Kirkenes, med deltagere fra begge sider av grensen!

Situasjonen for lhbt-personer i Russland har blitt drastisk forverret de siste årene. Innføringen av den såkalte propagandaloven som forbyr positiv omtale av homofile, sammen med loven som krever at organisasjoner som mottar midler fra utlandet må registrere seg som fremmede agenter, hindrer lhbt-personer i Russland i å leve frie og trygge liv og gjør lhbt-organisasjonenes arbeid svært krevende. Myndighetenes syn på lhbt-

personer befester seg i befolkninga og gjør lhbt-personer særlig sårbare for hets, trakassering og vold. I tillegg opplever mange utfordringer i møte med arbeidslivet og familielivet. I 2018 ble det avslørt at antatt homofile og lesbiske ble forfulgt, torturert og drept i den russiske republikken Tsjetsjenia. Russiske aktivister gjør det de kan for å hjelpe tsjetsjenere på flukt, og mange frykter for sitt eget liv i dette arbeide

Foto: Reidar Engesbak

FRI har i flere år samarbeidet med den russiske organisasjonen Maximum i Murmansk om å skape et felles arrangement på tvers av den norsk-russiske grensa, og i 2017 kunne vi endelig invitere til Barents pride i Kirkenes. Arrangementet mottok i 2018 "stå på prisen" på Gay Galla.

I 2018 gjentok vi suksessen, og gjorde festivalen enda større og synligere, med tre dager og over hundrerussiske og norske lhbt-personer og menneskerettighetsaktivister. På programmet sto alt fra kurs i selvivaretakelse, menneskerettigheter og aktivisme til praktiske workshops som t-skjortelaging og sminke. I 2017 hadde vi ikke mulighet til å synliggjøre arrangementet av hensyn til deltakernes sikkerhet, men gjennom målrettet sikkerhetsarbeid kunne vi i år åpne opp festivalen for lokalsamfunnet i Kirkenes. Det ble visning av skeive filmer på Aurora kino, parade og paradekaffe og felles middag med Pridifest på kvelden. I tillegg inngikk vi i et samarbeid med Kirkenes kirke om en regnbuegudstjeneste på norsk, russisk og samisk, og en debatt om religionens rolle i lhbt-personers liv. Arrangementet ble i stor grad arrangert på frivillighet av FRI, Maximum, Amnesty International Norge, Skeiv verden og Den Norske Helsingforskomite. Arrangementet ble finansiert av Barentssekretariatet og gjennom en kampanje initiert av et av våre medlemmer, der personer ga 100 kroner for hvert mål Russland skåret i fotball- VM.

Friskmelding av BDSM, fetisjisme og trans

Juni 2018 var en viktig måned for historiebøkene. Verdens helseorganisasjon (WHO) fulgte de nordiske landene og fjernet tre diagnoser fra den internasjonale sykdomslista. Åtte år etter at fetisjisme, transvestistisk fetisjisme og sadomasochisme ble fjernet fra psykiatiske diagnoselister i Norge følger verdenssamfunnet etter.

Feiring under Bergen Pride 2018. Svein Skeid i midten.

Arbeidet med å avskaffe fetisj- og bdsm-diagnosene har vært del av FRIs og tidligere LLHs arbeids- og prinsippprogram siden 1996. Etter over 20 års lobby- og informasjonsarbeid har FRIs diagnoseutvalg Revise F65 med Svein Skeid i spissen oppfylt sitt mandat om både nasjonal (2010) og internasjonal friskmelding.

Samtidig ble også transseksualisme fjernet som diagnose. Det betyr at transpersoner i WHO sine øyne ikke lenger er ansett for å kvalifisere til en psykiatrisk diagnose,

men flyttet over til kapittel om seksuell helse under navnet kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori. Diagnoseendringene har stor betydning for den enkelte som ikke lenger er å anse som syk, men som får eie sin egen identitet. FRI har i 2018 startet arbeidet med å sørge for at norske helsemyndigheter følger opp denne endringen gjennom å gi behandling til alle mennesker som opplever kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori og slutter å behandle gruppen som psykisk syke.

Avkriminalisering i India!

Etter 157 år ble loven som kriminaliserer sex mellom to av samme kjønn endelig slått tilbake i India 6. september 2018.

«Straffelovens paragraf 377 er irrasjonell, uforsvarlig og tilfeldig. Majoritetens meninger og moral kan ikke diktere grunnlovsfestede rettigheter», uttalte et enstemmig dommerpanel i domsavsigelsen.

Med dette er en 16 års kamp i rettssystemet endelig vunnet. I 1861 innførte det britiske kolonistyret straffelovens paragraf 377, et forbud mot «kjødelig omgang mot naturens orden», som gjør seksuelle relasjoner mellom to av samme kjønn til en kriminell handling. Lhbt-aktivister har kjempet en lang kamp, preget av fremgang og tilbakeslag. FRI har samarbeidet med indiske lhbt-aktivister siden 2008, og bidratt til å dokumentere hvordan straffeloven fører til vold og menneskerettighetsbrudd mot lhbt-personer.

FRIs medlemmer har også i flere omganger samlet inn penger til avkriminaliseringsarbeidet.

Selv om loven nå er historie, finnes lignende lovverk fortsatt i nesten samtlige tidligere britiske kolonier – også i Kenya. Avkriminaliseringen i India har gitt håp til kenyanske aktivister som følger den samme strategien som de indiske har gjort: De hevder at denne gamle koloniloven, som eksisterte lenge før begge landene ble selvstendige, er i strid med de mer moderne grunnlovene i begge land. FRI har støttet partnerne våre i Kenya, og vil fortsette med dette til kenyanerne kan nyte den samme friheten som inderne.

Foto: Aditya Bondyopadhyay

KJØNNSMANGFOLD

Helsetilbudet til transpersoner er en av FRI sine prioriteringer i denne landsmøteperioden. Dette har høy prioritet, fordi vi ser at mengden mennesker som oppsøker hjelp er økende på samme tid som mange opplever å ikke bli godt ivaretatt.

I 2018 kom det en ny diagnosemanual, ICD11, som konstaterer at det å være transkjønnet ikke er en psykisk lidelse og at langt flere enn de som i dag får tilbud om kjønnsbekreftende behandling vil ha utbytte av dette.

FRI har vært aktive i arbeidet opp mot politikere og myndigheter for å sikre transpersoners levekår og rettigheter. Vi har vært representert i Helsedirektoratets arbeid med nye nasjonale faglige retningslinjer for kjønnsbekreftende behandling, et arbeid som vil intensiveres i begynnelsen av 2019. Vi har også del av en arbeidsgruppe om organiseringen av helsetilbudet til transpersoner i Helse Sør-Øst, og hatt møter med blant andre Helse- og omsorgsminister Bent Høie. I februar 2018 arrangerte FRI et todagers kurs for helsepersonell om transtematikk og kjønnsbekreftende behandling. Kurset hadde over 60 deltagere fra hele landet.

I april holdt vi en markering utenfor Stortinget med over 300 deltakere og 20 tilknyttede organisasjoner. Parolen var "Trans nok!" og målet var å synliggjøre behovet for et adekvat helsetilbud. Våre hovedkrav var:

- NBTS sitt behandlingsmonopol må avvikles.

- Mer helsepersonell må få kompetansen til å kunne gi kjønnsbekreftende behandling. Denne kompetansen må komme fra andre fagfolk enn de som nå jobber ved NBTS.

- Det må utarbeides nasjonale faglige retningslinjer på feltet, og internasjonale retningslinjer må legges til grunn for dette arbeidet sammen med rapporten " Rett til rett kjønn- helse til alle kjønn" og diagnosemanualen ICD 11.

- Ikke-binære, pasienter med somatiske og/ eller psykiske diagnoser eller pasienter som har fått hjelp utenfor NBTS, må også tilbys tilpasset helsehjelp. Transpersoner uten permanent oppholdstillatelse må også få tilbud om helsehjelp og oppfølging.

Vi har holdt over 30 foredrag om kjønn og trans i 2018, både internt, på åpne arrangementer og for helsepersonell, lærere og andre. Kompetansen i FRI blir stadig større og dette ser vi tydelig på antallet transpersoner som er aktive i organisasjonen.

Det er stadig flere lokallag som har tilbud

spesielt rettet mot transpersoner og andre som bryter samfunnets normer for kjønn. I Oslo alene har T-kafe hatt 12 treff med opp til 40 deltakere hver gang, og vi arrangerer jevnlig kafetreff på steder som Trondheim, Stavanger og Bergen.

FRI har bistått flere aktører med å frembringe ny kunnskap om mennesker som bryter med normer for kjønn. Vi har skaffet informanter til en rekke prosjekter og vi sitter i referansegrupper på flere forskningsprosjekter om kjønn. I år har vi også vært delaktige i utarbeidelsen av og rekrutteringen til et forskningsprosjekt om intersex/interkjønn i regi av Bufdir.

FRI har vært partshjelp i to rettsaker mot staten. En der en transkvinne saksøker staten fordi hun ikke har kunnet endre juridisk kjønn og dermed ikke har kunnet leve i tråd med sin identitet, og en der en

transmann mot sin frie vilje har latt seg kastrere for å kunne endre juridisk kjønn. Sakene er av stor prinsipiell verdi for FRI og våre målgrupper. Vi vant dessverre ikke disse saken i første omgang, men de er anket og FRI er med videre som partshjelp.

Stadig flere barn og unge tør å fortelle sine omgivelser om hvilket kjønn de egentlig er. Familienettverket til FRI bistår hver år mange familier med kjønnskretive barn. I august i år hadde vi for første gang en egen leir for familier med kjønnskreative barn. Leiren varte i fire dager, og tolv familier deltok med barn i alderen tre til tolv år. Tilbakemeldingen fra foreldrene var overveldende positive og vi håper på å kunne videreføre tilbudet.

ROSA KOMPETANSE

Rosa kompetanse er FRI sin fagavdeling, og har siden 2006 arbeidet med faglig veiledning og kompetanseheving på temaene seksuell orientering, kjønns-mangfold og inkluderende praksis til ansatte i helse-, sosial-, skole-, barnehage og justissektorene, samt til bedrifter.

Historien om Rosa kompetanse i 2018 kan fort leses som en fortelling om tall. Om hvor mange fagfolk vi har undervist, hvor mange prosent som er enige i at undervisningen vår er nyttig eller om hvor stor vekst vi har hatt i antall undervisningsoppdrag. Tallene viser for det første bare til noe av det pågående arbeidet vi gjør i Rosa kompetanse, noe du kan lese mer om under hvert tiltak, men hvis vi eksempelvis tar tallet 210 - antallet undervisningsoppdrag vi har gjennomført

til sammen, er det viktig å huske på hvorfor det er så bra at vi møter flere og flere for hvert år. Bak tallene befinner det seg et kontinuerlig arbeid som gjør at mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet i større grad blir møtt med kompetanse i møte med det offentlige Norge. På denne måten bidrar arbeidet med Rosa kompetanse til at flere av oss kan leve trygge, frie og gode liv som den vi er, der hvor vi bor.

Rosa kompetanse helse og sosial

Rosa kompetanse helse og sosial er det eldste av Rosa-tiltakene, og har eksistert siden 2006, med støtte fra Helsedirektoratet. Tiltakets mål er å bidra til å forebygge psykisk uhelse gjennom å øke kompetansen om kjønns- og seksualitetsmangfold i helsevesenet. 2018 begynte med et pang for oss da vi holdt foredrag på konferanse om kjønnsbekreftende behandling i Trondheim, og i løpet av året har vi holdt 59 oppdrag rundt i landet. Et av målene våre for 2018 var å øke den geografiske spredningen til undervisningen, og vi er stolte av at vi i år har fått mulighet til å reise helt fra Karasjok i nord til Mandal i sør.

I tillegg til undervisningsoppdrag, jobber vi kontinuerlig med å løfte frem våre perspektiver i diverse rammeplaner og prosjekter ved å sitte i referansegrupper, komme med innspill og delta på høringer. I løpet av året har vi blant annet sendt innspill på felles rammeplaner for helse- og sosialfaglige utdanninger, deltatt i referansegruppe for "tilpasset tilbud til alle kjønn" for FMSO, vært med på innspillsmøte med programgruppe for psykologutdanningen, samt deltatt på Stortingsmøte med SRHR-nettverket om utfordringer og ønsker knyttet til vårt arbeid med regjeringens strategi for seksuell helse, "Snakk om det!«

Rosa kompetanse skole

I november 2018 hadde Rosa kompetanse skole undervist over 5000 lærerstudenter og skoleansatte over hele landet. Dette er det høyeste antallet et Rosa-tiltak så langt har undervist på et år. Gjennom finansiering fra Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet, har vi i 2018 vært 2,5 ansatte som jobbet spesifikt mot målet om at skolen skal være et sted der elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan være seg selv og kjenne seg trygge og inkluderte. For at dette skal bli virkelighet, henvender vi oss til kommende lærere og skoleansatte, og tilbyr kunnskap om og praktiske verktøy til hvordan de kan undervise om kjønn og seksualitet på en inkluderende måte, og legge til rette for et trygt og godt skolemiljø for alle. Det er ikke mulig å tallfeste nøyaktig hvor mange elever de 5000 skoleansatte indirekte vil møte, men hvis vi at tallet er 20 elever per ansatt, vil vi ha nådd 76 000 elever indirekte. Det er et resultat vi er svært godt fornøyd med.

Gjennom 2018 har vi fortsatt det gode samarbeidet med ulike aktører i skolefeltet, og i 2018 er vi ekstra glade for at samarbeidet vårt med Skolelederforbundet ble formalisert. Vi har arbeidet for at temaer knyttet til kjønns- og seksualitetsmangfold skal inkluderes i prosesser som påvirker skolen. Eksempelvis skal alle læreplanene i skolen revideres, og vi har skrevet høringssvar i de så langt tre høringssvarene i Fagfornyelsen. I dette arbeidet har vi også samarbeidet med en rekke andre organisasjoner. Vi har bevart det gode samarbeidet med mobbeombudene, og vi har samarbeidet godt med mange av lokallagene våre i FRI.

Rosa Kompetanse får internasjonal anerkjennelse i det Norge i 2018 ble rangert som nummer to i Europa i IGLYO sin "lgbtqi inclusive education index & report", og Rosa skole omtales under "Good practices and campaigns".

- Har ikke hatt kjennskap til hvor utsatte mange transpersoner føler seg. Kunnskap om hvordan man kan møte barna og deres identitet, og ivareta deres ønsker. Åpenhet i klassen og ikke minst med foreldre
- evaluering fra grunnskolelærerstudent ved OsloMet

Rosa kompetanse barnehage

Rosa kompetanse barnehage er vårt nyeste tiltak. Tidlig innsats er avgjørende for å hindre utenforskap og diskriminering av barn som bryter med normer for kjønn og seksualitet, og vi er svært glade for at Helsedirektoratet i 2017 besluttet å gi oss midler til å opprette Rosa kompetanse barnehage. I forbindelse med høringsrundene for den nye rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, jobbet FRI og Rosa kompetanse systematisk for å spisse planens fokus på kjønns- og seksualitetsmangfold. Flere av endringsforslagene ble tatt inn i den nye rammeplanen, og formuleringene dannet utgangspunktet for opprettelsen av tiltaket.

Tiltakets mål er å bidra til et helsefremmende og trygt psykososialt miljø i barnehagen, der alle kan uttrykke seg fritt, være den de er og samtidig være trygge og bli inkludert.

Tiltaket har i 2018 hatt 40 undervisningsoppdrag for ansatte i barnehager, foresatte og studenter tilknyttet barnehagelærerutdanningene. Dette er et rekordhøyt antall oppdrag for et nyoppstartet Rosa kompetanse-tiltak. Oppdragene er fordelt på alle fire landsdeler, konsentrert i Oslo og omegn. Vi opplever at kurset blir mottatt med stort engasjement i barnehagesektoren, og vi får svært gode tilbakemeldinger fra deltakerne. For 2019 er vi allerede booket inn til 19 oppdrag, noe vi er godt fornøyde med.

- Dette bør inn i kommunens plandager for hele personalet.
- Evaluering fra barnehageansatt i Harstad kommune

- Alt var høyrelevant! Bevissthet på egne fordommer - mulighetene for å gjøre en stor forskjell!
- Evaluering fra Sykepleier i Bergen

- Viktigheten av åpenhet og kunnskap, at den andre blir anerkjent, får definere seg selv, bli møtt med åpenhet og respekt. Åpent språk.
- Evaluering fra sosionomstudent

Rosa kompetanse barnevern

Det har vært et spennende år for Rosa kompetanse barnevern. Tiltaket blir mer kjent blant fagfolk i hele landet, og flere ønsker å prioritere kompetanseheving til sine ansatte. Det lover godt for unge skeive og for alle familier som mottar hjelp fra barneverntjenesten. I Rosa kompetanse barnevern jobber vi for et mer inkluderende barnevern der alle barn, unge, omsorgspersoner og ansatte kan bli ivaretatt, sett og anerkjent uansett i hvilken grad man bryter normene for kjønn og seksualitet.

I 2018 har vi gjennomført 21 undervisningsoppdrag i Rosa kompetanse barnevern, og nådd flere hundre ansatte i de ulike delene av barnevernet. Oppdragene har vært godt spredt i alle Norges landsdeler, men med flest besøk i Buskerud og Vestfold. Tiltaket utgjør fortsatt bare en deltidsstilling på seksti prosent, gjennom støtte fra Barne- og familiedirektoratet, og vi er stolte over hva vi får til med de midlene vi har til rådighet. I 2018 har vi i tillegg til undervisningsoppdrag blant annet publisert

en artikkel og arrangert en panelsamtale under Pride House i Oslo i samarbeid med Skeiv Ungdom.

Rosa kompetanse barnevern har i løpet av høsten blitt evaluert i forbindelse med det større forskningsprosjektet «Barnevern i et LHBTI-perspektiv» som gjennomføres av forskere fra NTNU samfunnsforskning og SINTEF helse. Det har vært en spennende prosess, og vi ser frem til både resultatene av evalueringen, og den nye kunnskapen som vil fremkomme av forskningen.

I 2018 har vi fokusert på å nå ansatte i Bufetat sine egne barneverntiltak, ansatte i kommunale barneverntjenester og utdanningsinstitusjoner, samt å fortsette arbeidet med nettverk og politisk påvirkningsarbeid og gjøre Rosa kompetanse barnevern mer kjent i Norge blant fagpersoner. Målet for 2019 er å fortsette arbeidet opp mot samme målgruppe, samt bidra til at det opprettes en nettressurs til barnevernsansatte.

Rosa kompetanse justis

Rosa kompetanse justis har siden 2011 jobbet for å heve kompetansen til politiet og påtalemyndighetene om personer som bryter med normene for kjønn og seksualitet, særlig i arbeidet som gjøres mot hatkriminalitet. Dette arbeidet er mulig gjennom støtte fra Politidirektoratet. I høst har Rosa kompetanse justis jobbet målrettet med å øke innsatsen som må gjøres mot hatkriminalitet på landsbasis, og satt fokus på de store forskjellene vi ser fra politidistrikt til politidistrikt i oppfølgingen av saker om hatkriminalitet. I den forbindelse har Rosa kompetanse justis deltatt på rundebordsmøte om hatkriminalitet i regi av Justis- og beredskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet, løftet temaet i møter med politikere, og kommet med innspill i forbindelse med en interpellasjon på Stortinget om temaet.

Gjennom året har Rosa kompetanse Justis kurset politiansatte på videreutdanningen ved Politihøgskolen, de ansatte i hatkrimgruppa på Manglerud og medlemmer fra hovedorganisasjonen Unio, og skal mot slutten av året kurse de ansatte ved de nyetablerte Støttesentrene for kriminalitetsutsatte. Rosa kompetanse justis har også arrangert et foredrag på Brygg i Oslo med den amerikanske hatkriminalitetseksperter Jason Marsden, og en samtale om sosial kontroll, fordommer og hatkriminalitet på Kulturhuset i Oslo. Rosa kompetanse justis har i tillegg deltatt i en referansegruppe om hatefulle ytringer, og er fortsatt del av Nettverk for hatkriminalitet.

Rosa kompetanse arbeidsliv

Med kurset "Rosa kompetanse arbeidsliv" tilbyr FRI gode innspill om hvordan offentlige og private arbeidsplasser kan opptre trygt og inkluderende ovenfor alle, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

En arbeidsplass som håndterer dette mangfoldet på en god måte, tilrettelegger for at ansatte kan være åpne om hvem de selv og deres nærmeste er. En inkluderende arbeidsplass både vil tiltrekke og beholde den gode arbeidskraften. Man vil også

i større grad møte samfunnet på en hensiktsmessig måte.

For 2018 er resultatet av evalueringer fra kursdeltakerne at samtlige sier seg enige i utsagnet om at foredraget var nyttig. På vårt spørsmål om tematikken ble presentert på en god måte, er også 100 % av kursdeltakerne enige i dette. 96 % av de spurte tror at de i større grad kan bidra til et mer inkluderende arbeidsmiljø etter foredraget.

Rosa kompetanse-teamet besto i 2018 av:

- Synne Hall Arnøy, avdelingsleder og leder Rosa kompetanse barnehage (i permisjon fra juni)
- Eirik Aimar Engebretsen, leder Rosa kompetanse justis (i permisjon fra juni)
- Elsa Skjong, vikarierende leder Rosa kompetanse justis (fra august)
- Hilde Arntsen, leder Rosa kompetanse skole (fungerende avdelingsleder fra juni)
- Eivind Bjørkgård, rådgiver Rosa kompetanse skole
- Sunniva Jarmann, vikarierende leder Rosa kompetanse barnehage (fra juni)
- Nanna Klingenberg, leder Rosa kompetanse helse og sosial
- Mathias Holst, leder Rosa kompetanse arbeidsliv og rådgiver Rosa kompetanse helse og sosial
- Heidi Leona Norum, leder Rosa kompetanse barnevern
- Charlotte Høibråten, rådgiver Rosa kompetanse helse og sosial og Rosa kompetanse skole (fra august)

INTERNASJONALT ARBEID

Partner

FRI's internasjonale partnersamarbeid begynte i 2006, med frivillige krefter, én partner og et budsjett på 300 000. I 2018 har vi en internasjonal avdeling med fire ansatte, et årlig budsjett på 10 millioner og 15 partnersamarbeid i Asia og Afrika, med lhbt-organisasjoner, barnerettighetsorganisasjoner og trosbaserte aktører.

Brobygger

FRI er brobygger mellom norske myndigheter og lhbt-bevegelsen verden over. Vi sørger for at Utenriksdepartementet og norske politikere er oppdatert på utviklingstrekk, aktuelle hendelser og viktige organisasjoner og personer, og vi er en samarbeidspartner når akutte situasjoner oppstår.

Pådriver

FRI er en pådriver for at norsk og internasjonal utenriks- og utviklingspolitikk prioriterer rettighetene til lhbt-personer. Vi samarbeider med søsterorganisasjoner over hele verden, og sørger for at menneskerettigheter er høyt på den politiske agendaen.

Pionérarbeid for lhbt

FRI har valgt å konsentrere det internasjonale partnersamarbeidet om to nyskapende og viktige felt: Å skape allierte blant religiøse ledere, og å få barnerettighetsorganisasjoner til å styrke rettighetene til barn og unge som bryter med normer for kjønn og seksualitet. Vi inngår i kreative samarbeid der vi i fellesskap utvikler endringsstrategier og modeller som organisasjoner verden vil kunne bruke og videreføre.

I tillegg fortsetter vi å styrke pådriverarbeid for lhbt-rettigheter i Sør-Asia gjennom dokumentasjon av menneskerettighetsbrudd, og å samarbeide med lhbt-organisasjoner i Kenya om å få loven som forbyr sex mellom to av samme kjønn fjernet.

Bygge allierte blant religiøse ledere

Kjønn og seksualitet er to av de mest utfordrende og kontroversielle temaene i kirkesamfunn i Afrika, og når kristne og muslimske ledere bruker såkalte 'familie-' og 'tradisjonelle' verdier til å legitimere diskriminering og ekskludering påvirker det lhbt-personers liv på en direkte og svært negativ måte. Det finnes imidlertid mange religiøse ledere som ønsker et teologisk begrunnet alternativ til ekskludering og fordømmelse, og som er villige til å stå opp for lhbt-personers menneskerettigheter. Vi samarbeider med fire aktører for å gi religiøse ledere kunnskapen og nettverket de trenger for å skape inkluderende trossamfunn: Tre av dem er lhbt-organisasjoner, og ett er det regionale samarbeidsorganet for kirkeråd i det sørlige Afrika.

I løpet av 2018 har to lhbt-organisasjoner i Kenya (NYARWEK- Nyanza, Rift Valley and Western Kenya LGBTI Organisation og PEMA- Persons Marginalised and Aggrieved) holdt kurs om seksuell orientering og

kjønnsidentitet, religiøse tekster og menneskeverd for religiøse ledere. Mange av disse har gått fra å oppfordre til vold mot lhbt-personer til å jobbe aktivt for inkludering i sine egne kirkesamfunn, og flere har gått videre til selv å bli kursholdere, og til å lære sine kollegaer om hvordan de kan vise respekt for lhbt-personers menneskerettigheter og menneskeverd.

Kursopplegget som NYARWEK og FRI har laget har hatt så stor suksess at Kenyas nasjonale HIV-forebyggingsorgan har begynt å bruke det i sitt eget opplæringsprogram for religiøse ledere. Dette betyr ikke bare at hundrevis av religiøse ledere over hele landet vil lære mer om seksuell orientering og kjønnsidentitet, men også at den kenyanske staten har tatt et viktig skritt mot å anerkjenne at lhbt-personer har samme rett til helse som alle andre. Arbeidet vil bidra til å skape bredere allianser for lhbt-personers menneskerettigheter, og øke tryggheten deres.

FRI har, sammen med GIN - Det Globale Interreligiøse Nettverket for mennesker av alle kjønn, seksuelle orienteringer, kjønnsidentiteter og kjønnsuttrykk, utarbeidet og ferdigstilt et fem-dagers intensivt kursopplegg for lhbt-personer. Målet med kurset er å få frem dialogpartnere som kan kurse trosbaserte aktører om seksuell orientering og kjønnsidentitet i en kirkelig kontekst. Det kan være svært krevende å gå inn i en dialog om ens eget menneskeverd, og det er viktig at dialogpartnerne er godt forberedt, ikke bare på det religionsfaglige, men også i sin egen identitet som troende lhbt-person.

Gjennom vårt regionale samarbeid med Fellowship of Christian Councils in Southern Africa, har FRI nådd ut med kompetansehevende kurs om kirkens rolle vis a vis lhbt-personer til de kristne rådene i det sørlige Afrika. I år har vi hatt tredagerskurs for kirkeledere i Lesotho og Namibia. Deltakerne kurser så grupper innen sine kirkesamfunn, som kvinnegrupper og ungdomsgrupper.

Styrke lhbt-barns rettigheter

Lhbt-barn og unge en særlig sårbar gruppe. FRI samarbeider med Redd Barna, som med sitt nedslagsfelt i 126 land er en av de største barnerettighetsorganisasjonene i verden. Sammen med Redd Barna i Vietnam og Nepal styrker vi rettighetene til lhbt-barn i skolen og lokalsamfunnet, og til de barna som kastes ut av eller forlater hjemmene sine og bor på gaten. Flere hundre lhbt-

barn og unge har allerede fått støtte gjennom prosjektet. Vi ser også en gradvis holdningsendringer blant myndigheter, skoler og foreldregrupper: I begynnelsen var det vanskelig for Redd Barna å få tillatelse fra regjeringen i Vietnam og Nepal til å gjennomføre arbeidet, men i 2018 er lokale og nasjonale myndigheter trukket inn som samarbeidspartnere i Vietnam, og i Nepal sitter sentrale politikere i tiltakets styringsgruppe.

Samarbeidet mellom Redd Barna, FRI og lokale lhbt-organisasjoner er banebrytende. Tiltaket er det første Redd Barna har gjennomført for lhbt-barn, og som et direkte resultat er denne målgruppen nå inkludert i de strategiske planene til Redd Barna i Vietnam og i flere prosjektplaner i Nepal.

I løpet av 2018 har FRI og Redd Barna oppskalert arbeidet i Vietnam, og skaffet midler fra nye givere til dette arbeidet. Vi har også startet planleggingen av tiltak for lhbt-barn i Kambodsja.

FRI og Redd Barnas arbeid har også bidratt til at flere organisasjoner og givere har fått øynene opp for utfordringene lhbt-barn møter, og behovet for å arbeide for denne gruppen. FRI har delt erfaringene våre i internasjonale rapporter og konferanser, og startet et samarbeid med andre barnerettighetsorganisasjoner.

Dokumentere menneskerettighetsbrudd

Vold mot og diskriminering av lhbt-personer i Sør-Asia blir sjelden rapportert til politiet, og de skyldige går fri. Så lenge sakene ikke fanges opp i statistikken er det enkelt for myndighetene å hevde for at vold og diskriminering ikke er et problem, eller at lhbt-personer ikke eksisterer. FRI samarbeider med lhbt-organisasjoner i India, Bangladesh, Pakistan, Sri Lanka, Nepal og Bhutan, som samler inn data om menneskerettighetsbrudd mot lhbt-personer og publiserer det i en årlig, regional rapport som brukes som pådriververktøy. I 2018 har partnerorganisasjonene samlet inn over 800 saker. Rapporten har blitt overlevert til myndighetene i forbindelse med landenes FN-rapportering, funnene er formidlet i avisartikler og blogger, den brukes av nasjonale menneskerettighetskommisjoner og -organisasjoner, og tas med i møter med politikere og beslutningstakere over hele Sør-Asia.

I 2018 har FRI bidratt til at lhbt-personer i Bhutan har bygget landets første lhbt-nettverk, som har oppnådd mye på kort tid. Blant annet har de allerede vært i møter med den nye regjeringen, bidratt til

landets FN-rapportering, og dokumentert menneskerettighetsbrudd fra hele landet. Nå skal de bruke dokumentasjonen til å jobbe for avkriminalisering av homoseksualitet.

Politisk pådriverarbeid for avkriminalisering

FRI har samarbeidet med den kenyanske paraplyorganisasjonen Gay and

Lesbian Coalition of Kenya (GALCK) i ti år, og i 2018 avslutter vi samarbeidet. GALCK har medlemsorganisasjoner over hele landet, og har blant annet gått til sak mot staten for å få fjernet lovparagrafen som forbyr sex mellom to av samme kjønn i Kenya. Saken vil komme opp i retten i 2019. Fordi økt oppmerksomhet ofte fører til økt trakassering, har GALCK jobbet med kunnskapsheving og sikkerhetsopplæring blant medlemsorganisasjonene for at de skal støtte opp under rettssaken og være forberedt på et eventuelt tilbakeslag.

ØKONOMI

FRI har god struktur for å ivareta økonomisk kontroll. Det er sentralstyret som har ansvaret for at driften skjer etter de prioriteringer og føringer som er fastsatt av landsmøtet. For å styrke sentralstyrets mulighet til å følge opp organisasjonens drift, er leder frikjøpt på heltid.

FRI har ansvaret for gjennomføring av en rekke prosjekter og tiltak. Prosjektene og tiltakene vi gjør innenlands er først og fremst organisert gjennom de ansatte i Rosa Kompetanse, og vi fører egne prosjektregnskap pr tiltak for å ha kontroll på at bevilgningene fra myndighetene blir brukt i tråd med intensjonen.

For FRI sine internasjonale prosjekter, kreves det enda sterkere kontroll og bevissthet rundt korrupsjon. Disse prosjektene gjennomføres av aktivistgrupper og rettighetsorganisasjoner i land som tidvis har andre standarder for myndighetsrapportering enn vi er vant med i Norge. Vi bruker derfor en del tid på streng kontroll av rapportering fra disse organisasjonene, og vi følger opp

prosjektene med å reise dit de gjennomføres. Vi har utviklet gode rutiner på å følge opp og unngå at underslag og korrupsjon skal forekomme i prosjekter FRI er involvert i, samt rutiner for å oppdage tidlig dersom det skjer.

Vår regnskapsfører er Hilde Sveen, Soon regnskap, og revisor er Hanne-Katrin Uvholt, Christiania-Revision. Sekretariatsleder får månedlige regnskapsrapporter. Sentralstyre og landsstyret blir informert kvartalsvis.

Sentralstyret er fornøyd med den økonomiske oversikten de har tilgang på, og revisor har ingen merknader til hvordan regnskapet er ført.

På FRI's landsmøte i 2018 ble det vedtatt nye økonomiske prioriteringer for perioden 2018-2020.

I tillegg til fortsatt frikjøp av leder, ble det vedtatt at det skulle settes av ressurser til å finne frie inntekstkilder for organisasjonen, og at skolering av de tillitsvalgte skulle være en prioritering i perioden.

Foto: Reidar Engesbak

Inn i 2019

2019 ser ut til å bli enda et spennende år for FRI. Vi har ambisjoner om å få på plass enda bedre oppfølging av fylkeslagene våre, sånn at nye aktiviteter kan nå nye medlemmer flere steder i landet.

Videre legger arbeidsprogrammet vedtatt på landsmøtet i 2018 klare og viktige føringer for arbeidet vårt inn i det neste året. Familiepolitikk, helsetilbudet til transpersoner og utfordringene som følger med sammensatt diskriminering blir derfor de viktigste omdreiningspunktene for vårt arbeid. På skoleringsseminaret organisasjonen skal avholde i mars 2019, vil skolering og politikkutvikling på disse områdene også være hovedfokus, og på den måten vil vi gjøre organisasjonen bedre i stand til å vinne frem.

“Historie” er valgt som tema for Pride-festivalene i 2019! Med utgangspunkt i den norske skeive historien og historien som

skrives i dag, vil vi markere Pride på enda flere steder og få nok et godt og viktig Pride-år.

Eldresatsingen fortsetter flere steder i landet, med nye og forbedrede tilbud til skeive seniorer, samt kompetanseheving av personer som jobber med eller for eldre.

Det er med stor optimisme og stort pågangsmot en voksende og stadig mer stabil organisasjon ser frem mot arbeidet i det kommende året.

FRI - Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold

Tollbugata 24 0157 Oslo

post@foreningenfri.no

23 10 39 39

foreningen**fri**.no